

den uforholdsmæssige og vilkårlige magtanvendelse, der går hårdt ud over civilbefolkningen.

Vi tror i øvrigt heller ikke på, at magtanvendelsen på nogen måde kan løse de problemer, som Rusland står over for i Tjetjenien, men det synspunkt rokker jo ikke ved, at vi anerkender Ruslands territoriale integritet og retten til at bekæmpe terrorisme i alle dens former.

Vi har fra dansk side direkte fremført kritik over for de russiske myndigheder, men det må først og fremmest være igennem internationalt samarbejde, vi kan lægge pres på Rusland. Det har den danske regering også konsekvent søgt at gøre siden konflikten udbrød. Jo flere, der står sammen om kritik af krigen i Tjetjenien, jo større virkning har det.

Kort efter iværksættelsen af de militære aktioner tog EU initiativ til at udtrykke EU's stærke bekymring. Vi opfordrede den russiske regering til at undersøge alle muligheder for at finde en fredelig løsning med de moderate kræfter. Da EU's udenrigsministre på dansk foranledning drøftede konflikten i Tjetjenien i midten af oktober, blev disse synspunkter igen fremført.

EU og andre internationale aktører har hele tiden fremhævet, at Ruslands territoriale integritet respekteres, og der er, som jeg nævnte det før, heller ikke sat spørgsmålstegn ved retten til at bekæmpe terrorisme i alle dens former.

Det hører med til historien, at den tjetjenske hærleder Basajev i august sidste år overfaldt naborepublikken Dagestan i et forsøg på at etablere en islamisk stat. Vi har med afsky taget afstand fra de fire bombeattentater, der fandt sted i Moskva og andre russiske byer sidste efterår, hvorved omkring 300 mennesker mistede livet. Meningerne er som bekendt delte, om netop tjetjenske terrorister stod bag.

Vi har selvfølgelig heller ikke nogen som helst sympati for den udbredte lovløshed, der har præget Tjetjenien de seneste år, og som har kostet mange uskyldige gidsler livet. Vi opfordrer de tjetjenske myndigheder til at overholde regler og principper for humanitær folkeret, til at fordømme terrorisme og til at tilstræbe en fornyelse af den politiske dialog.

Men vi har fra første færd været kritiske over for den løsningsmodel, som Rusland har valgt, og vi har med stigende bekymring set, at de russiske myndigheder gik videre end deres oprindeligt tilkendegivne mål om målrettet og begrænset operation mod terrorisme. Den kom i stedet til at omfatte hele Tjetjenien og bredte sig

fra de nordlige områder helt frem til hovedstaden Grosnij. Antallet af internt fordrevne i Tjetjenien og ind i naborepublikkerne steg til flere hundrede tusinde. Konsekvenserne for civilbefolkningen var voldsomme, uacceptable, og de stred mod Ruslands internationale forpligtelser.

På baggrund af denne udvikling gav den danske regering i EU-kredsen i november måned udtryk for, at tiden nu var kommet til at se nærmere på Unionens forbindelser til Rusland. Vi måtte sikre os, at der blev givet udtryk for vor holdning til Tjetjenienkonflikten på den mest effektive måde. Vi udelukkede fra dansk side som udgangspunkt intet, men vi har også hele tiden haft det synspunkt, at hvad vi end måtte blive enige om, skulle vi prøve at undgå et brud på dialogen med Rusland. Vi forsøger at overbevise Rusland om det forkerte og kritisable i den nuværende situation, men vi ønsker ikke at isolere eller fjendtliggøre Rusland.

Det lykkedes os lidt efter lidt at få vore partners tilslutninger til at se på det samlede billede af samarbejdet mellem EU og Rusland. Det skete i december sidste år i forbindelse ikke mindst med forberedelserne til Det Europæiske Råds møde i Helsinki den 10. og 11. december.

Også på baggrund af den russiske regerings ultimatum til befolkningen i Grosnij var Danmark aktiv for at nå frem til en skærpet kurs i EU's politik over for Rusland. Der var delte meninger i EU-kredsen; men det, der blev enighed om, var, at gennemførelsen af EU's såkaldte strategi over for Rusland skulle revideres – det er det portugisiske formandskab godt i gang med – og at visse bestemmelser i partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem Rusland og EU burde suspenderes og handelspolitikken gennemføres konsekvent på alle områder. Efter Helsinki administrerer EU nu de handelspolitiske bestemmelser stramt og lægger op til en nedkøling af samarbejdet. EU er Ruslands væsentligste samhandelspartner. Derfor har denne beslutning vægt og betydning.

Vedrørende EU's bistand til Rusland, det såkaldte TACIS-program, kan der blive tale om at overføre midler til humanitær bistand og koncentrere indsatsen til nogle kerneområder, bl.a. støtte til menneskerettigheder, retsstatsprincipper, støtte til det civile samfund og nuklear sikkerhed.

Det bør også have konsekvenser for den nationale bistand. Den danske Øststøtte til Rusland er derfor for øjeblikket på vågeblus.